

## МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН І РЕГІОНІВ

## INTERNATIONAL TOURISM AS A FACTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF COUNTRIES AND REGIONS

У статті досліджується міжнародний туризм як один із чинників економічного розвитку країн та регіонів світу. У контексті еволюції міжнародного туризму розглядається його вплив на формування доходів держави, інфраструктури, забезпечення зайнятості та збереження культурної спадщини. Проаналізовано динаміку розвитку туризму у світі за показниками кількості туристичних прибуттів та доходів від туризму в розрізі туристичних регіонів, запропонованих методикою Всесвітньої туристичної організації. Проведено оцінку значення туристичного сектору у забезпеченні зайнятості та створенні ВВП у визначених туристичних регіонах, співвідношення створеного у туризмі продукту до інвестицій. Під час аналізу розвитку міжнародного туризму в регіонах світу враховано вплив зростання доходів населення, соціально-політичної специфіки національних систем, розвитку транспортного сполучення, роль сучасних систем комунікацій.

**Ключові слова:** туризм, туристичні регіони, міжнародний туризм, турист, туристичні прибуття, доходи від туризму.

В статье исследуется международный туризм как один из факторов экономического развития стран и регионов мира. В контексте эволюции международного туризма, рассматривается его влияние на формирование доходов государства, инфраструктуры, обеспечения занятости и сохранения культурного наследия. Проанализирована динамика развития туризма в мире по показателям количества туристических прибытий и доходов от туризма в разрезе туристических регионов, предложенных методикой Всемирной туристической организации. Проведена оценка значения туристического сектора в обеспечении занятости и создании ВВП в определенных туристических регионах, а также соотношение созданного продукта к инвестициям. При анализе развития международного туризма в регионах мира учтено влияние роста доходов населения, социально-политической специфики национальных систем, развитие транспортного сообщения, роль современных систем коммуникаций.

**Ключевые слова:** туризм, туристические регионы, международный туризм, турист, туристические прибытия, доходы от туризма.

УДК 339.92 : 338.48

<https://doi.org/10.32843/infrastructure36-3>

**Кушнір Л.М.**

магістр

ДВНЗ «Ужгородський  
національний університет»

**Брензович К.С.**

к.е.н., доцент, доцент кафедри

міжнародних економічних відносин

ДВНЗ «Ужгородський

національний університет»

*The paper studies international tourism as one of the factors of economic development of countries and regions of the world. The impact of tourism on the formation of state revenues, infrastructure, employment and cultural heritage is considered in the context of the evolution of international tourism. International tourism is recognized as a way of dealing with the main problem of global economy, which is the gap in levels of economic development between developed and developing countries, which is expressed in Manila Declaration on Global Tourism. It is defined in the paper that the global tourism is developing under the influence of social and demographic, economic, political and technological factors. Previously, the growth of tourism was caused by the idea of travelling for finding the new lands and resources. It is underlined that current political and military conflicts, unstable social and epidemiological state in some countries undermine the development of tourism and cause its low efficiency even in the number of arrivals is growing. The dynamics of tourism development in the world is analyzed using indicators of the number of tourist arrivals and revenues from tourism in the context of tourist regions, suggested by the World Tourism Organization. It is underlined that the amount of income from inbound tourism depends directly on the tourist flow, since the money from tourism takes into account transport costs, accommodation, food, excursion fees and the cost of purchasing local goods. Therefore, the development of international tourism causes development of related sectors, infrastructure development, growth in employment, as well as to enhancement of cultural communications among nations and reaching international understanding. It is defined that the number of tourist arrivals is growing in all regions at least during the investigated period of 2009-2018 years. Asian region is characterized with the highest dynamics of arrivals, while European region still remains the leading part of the world in this sector, having 50% of all global arrivals and almost 40% of revenues. It is also found that African tourist region is having great potential for development, but due to bad infrastructure and low level of security, it remains unrealized.*

**Key words:** tourism, tourist regions, international tourism, tourist, tourist arrivals, tourism revenues.

**Постановка проблеми.** Сучасна туристична галузь інтенсивно розвивається у різних регіонах світу під впливом глобалізації та науково-технічного прогресу. Активний розвиток безпечного авіаційного транспорту, поглиблення міжкультурної взаємодії країн зумовили зростання міжнародних туристичних потоків. Розширюється віковий склад подорожуючих, виникають нові види туризму, вплив яких на країну, що приймає туристів, виявляється у зростанні валютних надходжень, створенні робочих місць та розвитку суміжної інфраструктури.

Неоднакова привабливість регіонів світу для подорожуючих зумовлюється низкою чинників: економічних, політичних, соціально-демографічних та науково-технічних. При цьому наявність туристично привабливого об'єкта не гарантує

зростання туристичного потоку та пов'язаного з ним грошового припливу, а тому дослідження особливостей розвитку в'їзного міжнародного туризму в розрізі регіонів світу дасть змогу оцінити міру впливу таких чинників.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Тематику міжнародного туризму досліджує значна кількість науковців. Зокрема, наукові праці А.І. Довгань, А.Ю. Парфінєнка, О.М. Корнієнко, Ю.Б. Миронова, І.І. Свидрук присвячено аналізу впливу різних чинників, у тому числі глобалізації, на розвиток туризму. Значну роботу з аналітичної оцінки масштабів туристичних потоків здійснюють експерти міжнародних організацій, зокрема Світового банку та профільної Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО).

**Постановка завдання.** Метою роботи є дослідження сучасного розвитку міжнародного туризму в країнах та регіонах світу. Для досягнення мети визначено такі завдання:

- 1) у загальних рисах проаналізувати еволюцію міжнародного туризму;
- 2) визначити сучасні чинники впливу на розвиток міжнародного туризму;
- 3) проаналізувати сучасний стан, динаміку міжнародного туризму в регіонах світу та його вплив на їхній економічний розвиток.

Під час проведення дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системно-структурний аналіз, статистичний аналіз, графічний метод.

### Виклад основного матеріалу дослідження.

Становлення та розвиток туристичної галузі сягає давнини. Раніше наші предки відкривали для себе нові території з метою освоєння нових земель, які будуть придатні для проживання та задоволення споживчих потреб. Характер подорожей переважно був стихійним і вимушеним, однак подорожі збагачували географічні знання людини, а також формували передумови для великих географічних відкриттів, ціллю яких був пошук багатств та налагодження торговельних зв'язків [1, с. 12].

Із розвитком суспільства у людей виникли й інші мотиви для відвідування нових територій, а саме: ознайомлення зі звичаями, культурою та визначними пам'ятками мистецтва, оздоровлення, вивчення або вдосконалення іноземних мов. Це, своєю чергою, зумовило виникнення особливої форми подорожей – туризму. Інтенсифікація міжнародних та культурних відносин суттєво наросла не тільки рух населення, а й сприяла розвитку логістичних зв'язків, будівництву готелів, закладів громадського харчування, зон відпочинку та лікування. Розвитку туризму сприяв науково-технічний прогрес, оскільки з появою нових видів транспорту подорожувати стало набагато комфортніше і набагато швидше діставатися пункту призначення [2].

Наприкінці ХХ ст. туризм як явище набув масштабного світового характеру, а розвиток сектору економіки, пов'язаного з наданням туристичних послуг, сприяв вирішенню багатьох соціально-економічних та фінансових проблем (збільшення доходів бюджету, створення нових робочих місць та розвиток інфраструктури). Крім того, розвиток міжнародно-туристичної галузі забезпечує охорону та реконструкцію існуючих історико-культурних пам'яток, привертає увагу світової спільноти до збереження надбань світової культури та природних багатств.

Відповідно до Манільської декларації про світовий туризм (Manila Declaration on World tourism), туризм є діяльністю, важливою для життя націй через прямий її вплив на соціальний, культурний, освітній та економічний сектори національних суспільств та їхні міжнародні відносини [3]. У декларації зазначено, що розвиток міжнародного туризму може сприяти створенню нового світового порядку, який допоможе вирішити проблему розриву в рівнях економічного розвитку країн.

До міжнародного туризму належать в'їзний туризм – подорожі в межах країни осіб, які постійно не проживають на її території, та виїзний туризм – подорожі громадян країни та осіб, які постійно проживають на території країни, до іншої країни. За способом організації розрізняють туризм плановий (або програмний), який організовується силами туристичних підприємств (туроператорів, турагентів), та самодіяльний туризм, який здійснюється приватно за самостійно організованим планом. Необхідно зазначити, що саме науково-технічний прогрес, розвиток Інтернету, соціальних мереж формує основний вплив на розвиток самодіяльного туризму.

Ю.Б. Миронов та І.І. Свидрук виділяють такі види туризму: спортивний, відпочинковий, родинний, екстремальний, спортивний, пізнавальний, релігійний, рекреаційний, екологічний, діловий [4]. Зазначимо, що практично будь-який із цих видів туризму може здійснюватися у міжнародних масштабах. У табл. 1 наведено поділ видів туризму за різними класифікаційними ознаками.

Таблиця 1

### Види туризму

Класифікаційна ознака	Види туризму
Географічний принцип	внутрішній, міжнародний
Напрямок туристичного потоку	в'їзний, виїзний
Мета поїздки	рекреаційний, оздоровчий відпочинок, пізнавальний відпочинок, професійно-діловий туризм, науковий (конгресний), спортивний відпочинок, шоп-тури, пригодницький, паломницький, ностальгічний, зелений (агротуризм), екологічний, екзотичний, елітарний
Джерело фінансування	соціальний, комерційний
Спосіб пересування	пішохідний, авіаційний, морський, річковий, автотуризм, залізничний, велосипедний, змішаний
Кількість учасників	індивідуальний, сімейний, груповий
Тривалість перебування	короткотривалий, довготривалий
Організаційна форма	організований, неорганізований

Джерело: складено на основі [4, с. 255–262]

Міжнародний туризм розвивається під впливом чинників, які об'єднують у чотири групи: політичні, економічні, соціально-демографічні та науково-технічні (рис. 1) [6, с. 43–49]. Крім того, в окрему групу виділяють фактори, які можна назвати «чинниками негативного впливу», оскільки вони сповільнюють динаміку міжнародного туризму. До таких відносять політичні перевороти, терористичні атаки, військові конфлікти та стихійні лиха [7].

Туристична індустрія сьогодні являє собою досить складну систему, яка складається з власне туристичного продукту (послуга, тур); споживачів туристичного продукту та відповідних послуг; об'єктів туристичної галузі – фірм, що створюють і поширюють турпродукт (туроператори, турагенти); закладів та підприємств, що надають послуги з розміщення, харчування, перевезення; державних органів управління туристичною галуззю, навчальних та наукових закладів [5].

Нині туристичний бізнес став однією з найбільш динамічних галузей, що швидко набирає темпи у господарській діяльності країн світу. За даними Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО), чисельність міжнародних туристів на кінець 2018 р. становила майже 1,4 млрд. осіб

та зросла на 5% порівняно з 2017 р. Тобто приблизно кожен шостий мешканець планети відпочивав і подорожував за межами своєї країни [8]. Дві третини туристичних поїздок та доходів від туризму припадає на відпочинковий туризм, тоді як діловий туризм дещо сповільнив свій розвиток. Зростання першого, на наше переконання, найбільш зумовлене зростанням добробуту населення, поглибленням співпраці країн у галузі лібералізації візових режимів, а відносно помірний розвиток ділового туризму зумовлюється успішним застосуванням сучасних засобів бізнес-комунікацій (онлайн-конференції, вебінари), що дають змогу вирішувати важливі ділові питання та комунікувати з партнерами, не подорожуючи особисто.

Туризм займає важливе місце у структурі світового ВВП та зайнятості населення світу. За оцінками Всесвітньої ради з питань подорожей і туризму, частка туризму у світовому ВВП становить 10,4% [8]. У сфері туризму в 2018 р. працювало 319 млн. осіб (10% від зайнятих у світі), а доходи галузі останніми роками зростають швидше, ніж експорт товарів та світова економіка загалом. Туризм становить 29% світового експорту послуг [9]. Завдяки міжнародному туризму деякі



Рис. 1. Чинники впливу на розвиток туризму

Джерело: сформовано за даними [6, с. 43–49]

країни світу успішно покривають негативне сальдо торгівлі товарами і нарощують експорт послуг.

Міжнародний туризм є перспективним напрямом розвитку для економік, що розвиваються. Для окремих країн туризм уже є головною дохідною галуззю, яка залучає до бюджету понад 50% коштів. До таких країн належать Макао, Антигуа і Барбуда, Ангілья, Аруба, Мальдівські, Сейшельські та Багамські острови [10].

Урізноманітнення мотивів поїздок у міжнародних масштабах свідчить, що сучасних туристів приваблюють не тільки традиційні туристичні об'єкти – історичні та культурні пам'ятки, природні дива, а й досягнення сучасної інженерії та будівництва (Дубай, Катар, Гонконг), важливі спортивні події (Олімпіада, світові чемпіонати, Формула-1), музичні та кінофестивалі тощо. Проведення зазначених заходів, як свідчить статистика, приносить значні доходи в приймаючі регіони. Однак шанси на проведення подібних подій у країнах із нерозвиненою інфраструктурою, низьким рівнем безпеки вкрай невисокі, а тому більшість слаборозвинутих країн змушена орієнтуватися на екологічний та екзотичний туризм.

Всесвітня туристична організація (ЮНВТО) виділяє п'ять туристичних регіонів світу: Європу, Азію і Океанію, Америку, Африку та Близький Схід. За рекомендаціями ЮНВТО динаміка розвитку туризму у світі характеризується такими основними показниками, як кількість туристичних прибуттів та доходи від туризму.

Незважаючи на відносну нестійкість світової економічної кон'юнктури, всі туристичні регіони

світу виявили позитивну динаміку як у минулому 2018 р., так і впродовж останніх 10 років. У табл. 2 наведено розподіл доходів від туризму за регіонами світу. Європейський регіон отримав найбільше грошових надходжень – 570,5 млрд. дол. США, а найменший показник має Африканський регіон – 38,4 млрд. дол. США. Зазначимо, що Африканський регіон має значний потенціал розвитку, який сьогодні не реалізується через несприятливу політичну, економічну та епідеміологічну обстановку. Як зазначають В.М. Зайцева та О.М. Корнієнко, пандемії інфекційних захворювань разом із несприятливими природними умовами та соціально-економічною відсталістю унеможливають інтенсифікацію розвитку міжнародного туризму в багатьох країнах Африканського континенту [11].

Обсяги доходів напряму залежать від туристичного потоку, адже грошові надходження від туризму враховують транспортні витрати, проживання, харчування, екскурсійні плати та витрати на придбання місцевих товарів. Кількість туристичних прибуттів у світі та за регіонами представлено у табл. 3, де лідером із залучення туристів також є Європейський регіон. У 2018 р. Європу відвідало 710 млн. осіб (понад 50% від загальної кількості міжнародних туристів). Така відвідуваність пояснюється значною концентрацією культурно-історичних пам'яток, рекреаційних зон, соціально-економічною стабільністю та активністю туристичних потоків між країнами Європи.

За даними Всесвітньої туристичної організації, найпопулярнішою країною для туристів у 2018 р.

Таблиця 2

**Розподіл доходів від туризму за регіонами світу, 2009–2018 рр.**

Регіони	Доходи від туризму, млрд дол. США				Зміна, %		Частка у загальному світовому обсязі доходів у 2018 році, %
	2009	2010	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017	
Європа	410,9	422,8	519,5	570,5	7,5	4,9	39,3
Азія і Океанія	203,1	254,4	396,0	435,5	4,3	7,4	30,0
Америка	166,2	215,5	325,8	333,6	0,9	0,3	23,1
Африка	28,8	30,4	36,4	38,4	7,7	1,6	2,6
Близький Схід	42,0	52,2	68,4	73,0	14,6	4,2	5,0
Всього у світі	851,0	975,3	1346,1	1451,0	5,2	4,4	100,0

Джерело: складено на основі [9]

Таблиця 3

**Розподіл туристичних прибуттів за регіонами світу**

Регіони	Кількість туристів, млн осіб				Зміна, %		Частка світовому обсязі у 2018, %	Середньорічний приріст, % 2009-2018
	2009	2010	2017	2018	2017 до 2016	2018 до 2017		
Європа	461,5	486,4	673,3	710,0	8,6	5,5	50,7	4,8
Азія і Океанія	180,9	208,2	324,0	347,7	5,7	7,3	24,8	6,6
Америка	140,8	150,4	210,8	215,7	4,7	2,3	15,4	4,6
Африка	46	50,4	62,7	67,1	8,5	7	4,8	3,6
Близький Схід	52,9	56,1	57,7	60,5	4,1	4,7	4,3	0,9
Всього у світі	882,1	951,5	1328,5	1401,0	7	5,4	100,0	5,0

Джерело: складено на основі [9]

стала Франція. З десяти провідних напрямків п'ять країн належать до Європейського регіону (рис. 2).

До числа найбільш відвідуваних країн світу увійшли також США, Китай, Мексика, Таїланд та Туреччина.

Аналізуючи тенденцію розвитку регіону Азії і Океанії, можна помітити вражаючу динаміку туристичних потоків – кількість туристів, які щороку відвідують регіон, за період 2009–2018 рр. збільшилася майже вдвічі, а середньорічний приріст був найвищим серед усіх регіонів світу. Доходи від туристичної галузі в Азії є співставними зі зростанням потоку туристів (доходи у 2018 р. зросли на такий же відсоток, як і кількість туристів), тоді як в Африці зростання кількості туристів на 4,8% призвело до зростання доходів лише на 1,6%. Активний розвиток в'їзного туризму в Азійському регіоні пояснюють активізацією авіаційного сполучення в регіоні, зростанням популярності Таїланду та В'єтнаму як екзотичного напрямку для туристів з інших регіонів [9]. Зростання економіки Китаю, а відповідно, і доходів громадян, активізувало туристичну галузь в Азійському регіоні загалом, оскільки основну частину подорожуючих становлять громадяни цієї країни.

Важливим є вплив туристичного сектору для вирішення питання зайнятості. Одне робоче місце у сфері туризму сприяє створенню 1,5 додаткових робочих місць у суміжних галузях економіки. Таким чином, у середньому туристичний сектор створює кожне десяте робоче місце у світі. Найбільший внесок у зайнятість створює туризм у Європі та Америці (9,7% та 9,6% загальної кількості працюючих відповідно), а в абсолютному вираженні найбільше працівників, задіяних у сфері туризму, – в Азійському регіоні (понад 159 млн. зайнятих) [12].

Загалом ефективність функціонування сфери туризму характеризується її внеском у створення ВВП та співвідношенням з обсягами інвестицій. Тут, як і в цілому за іншими показниками галузі, лідирує Європа, де в туризмі створюється 10% ВВП, при цьому на туристичний сектор припадає лише 5% інвестицій національної економіки. Для порівняння: в Африці туризм створює близько 5% валового продукту, тоді як інвестиції у галузь становлять 6% від загального обсягу інвестування в національну економіку.

Таким чином, туристична галузь у сучасному світі досить динамічно розвивається, що виявляється у зростанні кількості туристичних прибуттів у регіонах світу, збільшенні доходів від туризму та внеску суміжних із туризмом галузей економіки у зайнятість та створення валового продукту.

**Висновки з проведеного дослідження.** Міжнародний туризм нині є важливим сектором світового господарства, а зростання міжнародних подорожей є наслідком науково-технічного прогресу, зростання добробуту та поліпшення міжнародної взаємодії держав у культурній сфері, розвитку авіасполучення, спрощення міграційного законодавства.

На розвиток міжнародного туризму впливають політичні, економічні, соціально-демографічні та науково-технічні чинники, ефективна дія яких сприяє залученню в країну туристів. Окрім створення робочих місць, розвиток туризму та його суміжних галузей сприяє зростанню інвестицій в економіку, валютних надходжень, налагодженню міжнародних зв'язків та поліпшенню стосунків між державами. Разом із тим необхідно враховувати і можливий негативний вплив зростання туристичних потоків на перспективні регіони – Азійський та

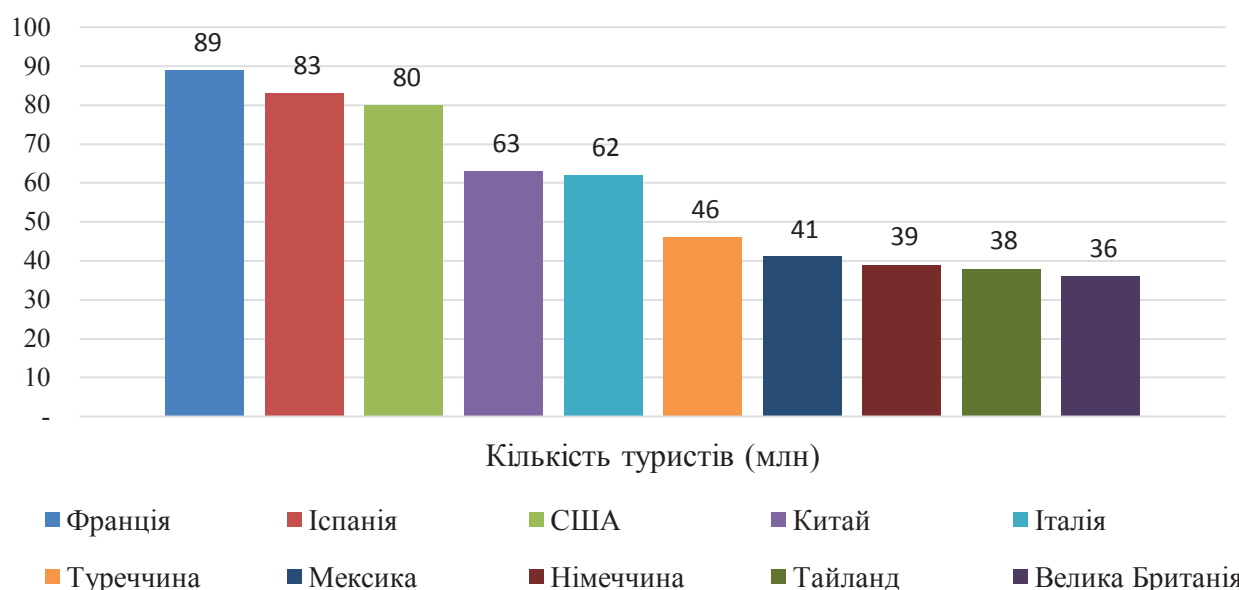


Рис. 2. Топ-10 найбільш відвідуваних країн світу, 2018 р., осіб

Джерело: побудовано за даними [9]

Африканський, де неефективне та невідповідне принципам сталого розвитку зростання галузі може загрожувати порушенням біологічного різноманіття та екологічного балансу. Зазначена проблема впливу туризму на сталий розвиток країн та регіонів стане предметом подальших досліджень.

#### БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Устименко Л.М., Афанасьєв І.Ю. Історія туризму : навчальний посібник. Київ, 2017. 372 с.
2. Чернецька С.А. Сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму. *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 232. С. 85–88. URL: [http://tourlib.net/statti\\_ukr/chernecka.htm](http://tourlib.net/statti_ukr/chernecka.htm) (дата звернення: 06.09.2019).
3. Манільська декларація з світового туризму 1980р. URL: <https://web.archive.org/web/20121120180003/http://www.univeur.org/CMS/UserFiles/65.%20Manila.PDF> (дата звернення: 08.09.2019).
4. Миронов Ю.Б., Свидрук І.І. Туризм як чинник економічного розвитку країни. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.6. С. 255–262. URL: [http://tourlib.net/statti\\_ukr/myronov4.htm](http://tourlib.net/statti_ukr/myronov4.htm) (дата звернення: 20.09.2019).
5. Довгань А.І. Сучасний міжнародний туризм: основні тенденції та перспективи розвитку. *Географія та туризм*. 2014. Вип. 27. С. 3–10. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt\\_2014\\_27\\_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2014_27_3) (дата звернення: 22.09.2019).
6. Кожухівська Р.Б. Туризм в Україні: стан, фактори та перспектива розвитку. *Інноваційна економіка*. 2012. Вип. 29. С. 43–49. URL: [http://tourlib.net/statti\\_ukr/kozhuivska.htm](http://tourlib.net/statti_ukr/kozhuivska.htm) (дата звернення: 20.09.2019).
7. Парфіненко А.Ю. Міжнародний туризм в Україні: геополітичні аспекти глобального явища. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. Вип. 126. Ч. 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2686/2390> (дата звернення: 20.09.2019).
8. Travel & tourism economic impact 2019. URL: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2019/world2019.pdf> (дата звернення: 11.09.2019).
9. Статистичний звіт Всесвітньої ради з питань подорожей і туризму за 2019 рік. URL: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2019/world2019.pdf> (дата звернення: 11.09.2019).
10. Довгань А.І. Стан та перспективи розвитку сучасної туристичної галузі. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6807/1/Dougan.pdf> (дата звернення: 23.09.2019).
11. Зайцева О.М., Корнієнко В.Л. Міжнародний туризм та глобалізація в сучасному світі. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. Вип. 2(8). С. 55–64. URL: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/FViS-2012-2/055-65.pdf> (дата звернення: 23.09.2019).
12. Tourism – an important driving force for inclusive socio-economic development, economic diversification, enterprise and job creation. URL: [https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed\\_dialogue/---sector/documents/publication/wcms\\_544196.pdf](https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_544196.pdf) (дата звернення: 23.09.2019).

#### REFERENCES:

1. Ustymenko L.M., Afanasijev I.Ju. (2017) *Istorija turyzmu* [History of tourism]. Kyjiv. Alterpres.
2. Chernecjka S.A. (2012) Suchasni tendenciji rozvytku mizhnarodnogho turyzmu [Current tendencies in global tourism development]. *Kuljtura narodov Prychornomorjja* (electronic journal) [Culture of Black Sea region], no. 232, pp. 85-88. Available at: [http://tourlib.net/statti\\_ukr/chernecka.htm](http://tourlib.net/statti_ukr/chernecka.htm) (accessed 06 September 2019).
3. Manila Declaration on World Tourism (1980) Available at: <https://web.archive.org/web/20121120180003/http://www.univeur.org/CMS/UserFiles/65.%20Manila.PDF> (accessed 08 September 2019).
4. Myronov Ju.B., Svydruk I.I. (2016). Turyzm jak chynnyk ekonomichnogho rozvytku krajiny [Tourism as a factor of economic development of the country]. *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy* [Scientific herald of NLTU of Ukraine], vol. 26, pp. 255-262. Available at: [http://tourlib.net/statti\\_ukr/myronov4.htm](http://tourlib.net/statti_ukr/myronov4.htm) (accessed 20 September 2019).
5. Dovghanj A.I. (2014) Suchasnyj mizhnarodnyj turyzm: osnovni tendenciji ta perspektyvy rozvytku [Modern international tourism: basic trends and perspectives of development]. *Gheografija ta turyzm* [Geography and tourism], vol. 27, pp. 3–10. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt\\_2014\\_27\\_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2014_27_3) (accessed 22 September 2019).
6. Kozhukhivsjska R.B. (2012) Turyzm v Ukraini: stan, factory ta perspektyva rozvytku [Tourism in Ukraine: state, factors and perspectives of development]. *Innovacijna ekonomika* [Innovative economy], vol. 29, pp. 43-49. Available at: [http://tourlib.net/statti\\_ukr/kozhuivska.htm](http://tourlib.net/statti_ukr/kozhuivska.htm) (accessed 20 September 2019).
7. Parfinenko A.Ju. (2015) Mizhnarodnyj turyzm v Ukraini: gheopolitychni aspekty globalnogho javyshha [international tourism in Ukraine: geopolitical aspects of global phenomenon]. *Aktualjni problemy mizhnarodnykh vidnosyn* [Actual problems of international relations], vol. 126 (part I). Available at: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2686/2390> (accessed 20 September 2019).
8. Travel & tourism economic impact 2019 world (2019) *World Travel and Tourism Council*. Available at: <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/regions-2019/world2019.pdf> (accessed 11 September 2019).
9. International Tourism Highlights (2019). *UN World Tourism Organization*. Available at: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152> (accessed 11 September 2019).
10. Dovghanj A.I. (2013) *Stan ta perspektyvy rozvytku suchasnoji turystychnoji ghaluzi* [State and perspectives of modern tourist sector]. Available at: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6807/1/Dougan.pdf> (accessed 23 September 2019).
11. Zajceva O.M., Kornijenko V.L. (2012) Mizhnarodnyj turyzm ta globalizacija v suchasnomu sviti [International tourism and globalization in modern world]. *Visnyk Zaporizkogo nacionalnogho universytetu* [Herald of Zaporizzha national university], vol.2(8), p. 55–64. Available at: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2012/FViS-2012-2/055-65.pdf> (accessed 23 September 2019).
12. Tourism – an important driving force for inclusive socio-economic development, economic diversification, enterprise and job creation (2018). *International Labor Organization*. Available at: [https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed\\_dialogue/---sector/documents/publication/wcms\\_544196.pdf](https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_544196.pdf). (accessed 23 September 2019).

**Kushnir Lyubov**

Master

Uzhhorod National University

**Brenzovych Kateryna**

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,

Senior Lecturer at Department of International Economic Relations

Uzhhorod National University

## **INTERNATIONAL TOURISM AS A FACTOR OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF COUNTRIES AND REGIONS**

**Purpose of the article.** The paper is aimed at the study of contemporary development of international tourism in countries and regions of the world. The following tasks have been defined for achievement of the objective: to analyze the general evolution of international tourism; to identify current factors influencing the development of international tourism; to analyze the current state, dynamics of international tourism in the regions of the world and its impact on their economic development.

**Research Methodology.** General and special methods of research were used in the study, including analysis and synthesis, comparison, generalizations, system-structural analysis, statistical analysis, graphical method. The informational base of the study contains research by native and foreign scholars, analytical information provided by specialized organizations dealing with tourism.

**Results.** International tourism has become an important sector of the world economy. Tourism has become a global phenomenon at the end of the twentieth century, and the development of the tourism-related economy has contributed to solution of many socio-economic and financial problems (increased budget revenues, job creation and infrastructure development). In addition, the development of the international tourist industry ensures the protection and reconstruction of existing historical and cultural monuments, draws the attention of the world community to the preservation of the world's cultural heritage and natural resources.

According to the Manila Declaration on World Tourism, international tourism could help to create a new world order that would help to solve the problem of the gap in the levels of economic development of the countries. The growth of international travel is a consequence of scientific and technological progress, increased income per capita and improved international cooperation of countries in the cultural sphere, development of aviation, simplification of migration legislation. The development of international tourism is influenced by political, economic, socio-demographic, scientific and technical factors. In addition to job creation, the development of tourism and its related industries contributes to increased investment in the economy, foreign exchange earnings, establishing international relations and improving cooperation between states. At the same time, it is necessary to take into account the possible negative impact of the growth of tourist flows on the promising regions – Asia and Africa, where inefficient and inconsistent with the principles of sustainable development of industry growth can threaten the violation of biological diversity and ecological balance.

**Novelty.** The paper examines the impact of international tourism on the development of tourist regions of the world (according to the methodology of the World Tourism Organization), including its impact on employment, creation of a national product, ensuring inflow of currency to national economies, development of infrastructure and enhancing interethnic interaction.

**The practical significance.** The practical significance of the work is that the complex assessment of the impact of the tourism industry on the development of the regions of the world can be taken into account when developing recommendations for the future development of the sector in the countries of the world, including Ukraine.